

Wat vroeg je, Andy Bissette? Of ik 'die rechten begrijp zoals je ze aan mij hebt uitgelegd'?

Godsamme. Hoe kunnen mannen zo dóm zijn? Nee, hou jij je maar koest – hou op met je geklets en luister even naar me. Ik heb het idee dat je het grootste deel van de nacht naar me zal zitten luisteren, dus je kunt er maar beter aan wennen. Omdat ik begrijp wat je me hebt voorgelezen! Zie ik eruit alsof ik al m'n verstand ben kwijtgeraakt sinds ik met je naar de supermarkt ben gelopen? Dat was nog maar maandagmiddag, voor het geval het je ontschoten is. Ik zei je dat je vrouw je er behoorlijk van langs zou geven als je dat brood van een dag oud kocht – zuinig met muntjes, maar zwierig met briefjes, zegt het oude spreekwoord – en had ik gelijk of niet?

Ik begrijp mijn rechten heel goed, Andy; mijn moeder heeft geen idioten grootgebracht. Ik begrijp mijn verantwoordelijkheden ook, god beware me.

Alles wat ik zeg kan tegen me gebruikt worden voor een rechtbank, zeg je? Nou, de wonderen zijn de wereld nog niet uit! En jij kunt gewoon die grijns van je gezicht halen, Frank Proulx. Je mag dan tegenwoordig een belangrijke smeris zijn in de stad, maar het is nog niet zo lang geleden dat ik je zag rondrennen in een afgezakke luier met diezelfde idiote grijns op je gezicht. Laat me je eens een raad geven – als je in de buurt komt van zo'n wijf als ik, moet je die grijns maar van je gezicht halen. Ik begrijp meer van jou dan van een ondergoedadvertentie in de Sears-catalogus.

Goed, we hebben ons lolletje gehad; we kunnen er maar beter mee beginnen. Ik ga jullie drieën een verrekke hoop vertellen, te beginnen met ongeveer nu, en een verrekke hoop zóú waarschijnlijk tegen me gebruikt kunnen worden voor een rechtbank, als iemand dat nu nog zou willen. De grap ervan is, dat de mensen van het eiland het meeste ervan al weten, en ik ben bijna zo ver dat het me allemaal niets kan verrekken, zoals Neely Robichaud altijd zei als hij de hoogte had. Wat hij meestal had, zoals iedereen die hem heeft gekend je zal kunnen vertellen.

Maar één ding kan me wel verrekken, en daarom ben ik hier uit eigen beweging naartoe gekomen. Ik heb dat kreng Vera Donovan niet vermoord, en het maakt niet uit wat je nu denkt; ik ben van plan het je te laten geloven. Ik heb haar die klotetrap niet afgeduwd. Het is prima als je me voor die ander wil opsluiten, maar ik heb niks van het bloed van dat kreng aan mijn handen. En ik geloof dat je dat zál geloven tegen de tijd dat ik klaar ben, Andy. Jij was altijd best een geschikte jongen, voor een jongen – eerlijk bedoel ik – en je bent een fatsoenlijke man geworden. Maar laat het je niet naar je hoofd stijgen, je bent net zo opgegroeid als elke andere man, met een vrouw om je kleren te wassen en je neus af te vegen en je in de goede richting te zetten als je de verkeerde kant op wilt lopen.

Nog iets voor we gaan beginnen – ik ken jou, Andy, en Frank, natuurlijk, maar wie is die vrouw met de bandrecorder?

O, Christus, Andy. Ik wéét dat ze een stenografe is! Zei ik je net niet dat mijn ma geen idioten heeft grootgebracht? Ik mag dan aanstaande november zesenzestig worden, maar ik heb ze nog allemaal op een rijtje. Ik weet dat een vrouw met een bandrecorder en een stenoblok een stenografe is. Ik kijk naar al die rechtbankseries, zelfs naar dat *L.A. Law* waar niemand langer dan een kwartier achter mekaar zijn kleren aan schijnt te kunnen houden.

Hoe heet je, schatje?

Eh-eh... en waar kom je vandaan?

O, hou toch op, Andy! Wat heb je vanavond nog meer te doen?

Was je van plan naar het strand te gaan om te kijken of je een paar kerels kon vangen die zonder vergunning schelpen aan het rapen zijn? Dat zou waarschijnlijk meer opwindend zijn dan je hart kan verdragen, niet? Ha!

Zie je wel. Dat is beter. Jij bent Nancy Bannister uit Kennebunk, en ik ben Dolores Claiborne van hier, van Little Tall Island. Ik heb al gezegd dat ik behoorlijk wat te praten heb voor we hier klaar zijn, en jullie zullen merken dat ik geen spat gelogen heb. Dus als je wilt dat ik wat harder praat of wat langzamer, gewoon zeggen. Laat je door mij niet tegenhouden. Ik wil dat je elk godvergeten woord noteert, te beginnen met dit: negenentwintig jaar geleden, toen politiecommissaris Bissette hier nog in de eerste klas zat en plakplaatjes verzamelde, heb ik mijn echtgenoot, Joe St. George, vermoord.

Ik voel het hier tochten, Andy. Misschien houdt het op als je je godvergeten klep eens dichtdeed. Ik weet trouwens niet waarom je zo verbaasd kijkt. Jij weet dat ik Joe heb vermoord. Iedereen op Little Tall weet het, en waarschijnlijk weet de helft van de mensen aan de overkant van het kanaal, in Jonesport, het ook. Het is alleen maar dat niemand het kon bewijzen. En ik zou het hier nu niet zitten bekennen in aanwezigheid van Frank Proulx en Nancy Bannister uit Kennebunk, als dat stomme kreng van een Vera niet weer eens, voor de zoveelste keer, een rotstreek had uitgehaald.

Nou, ze zal er nooit meer eentje uithalen, nietwaar? Die troost heb ik in ieder geval.

Schuif die recorder wat dichtter naar me toe, Nancy, schat – als dit toch moet gebeuren, moet het goed gebeuren, daar zit ik aan vast. Is het eigenlijk niet knáp wat die Japanners maken? Zeker wel... maar ik denk dat we allebei weten dat wat er op de band komt binnen in dat lekkertje, me voor de rest van mijn leven in het spinhuis kan brengen. Toch heb ik geen keus. In het aangezicht van de hemel zweer ik dat ik altijd heb geweten dat Vera Donovan zo ongeveer mijn dood zou zijn – ik wist het vanaf het eerste moment dat ik haar zag. En kijk eens wat

ze heeft gedaan – kijk gewoon eens wat dat godvergeten ouwe kreng me heeft geflikt. Deze keer heeft ze echt haar tanden in mijn donder gezet. Maar dat heb je met rijke mensen, als ze je niet dood kunnen schoppen, knuffelen ze je dood.

Wat?

O, godsamme. Ik kóm er zo aan toe, Andy, als je me gewoon even met rust laat! Ik probeer gewoon te besluiten of ik het van achter naar voren moet vertellen of van voren naar achteren. Ik kan zeker niet iets te drinken krijgen, hè?

O, barst met je koffie! Stop die pot maar in je reet. Geef me maar een glas water als je te krenterig bent om me een slok van de Beam te geven die je in je bureaula bewaart. Ik ben niet...

Wat bedoel je, hoe ik dat weet? Luister eens, Andy Bissette, iemand die niet beter wist, zou denken dat je gisteren uit een zak zoutjes bent komen waggelen. Denk je dat de lui van het eiland alleen maar kunnen praten over dat ik mijn echtgenoot heb vermoord? Verrek man, dat is oud nieuws. Jij, nou – jij leeft in ieder geval nog.

Dank je, Frank. Jij was altijd al een fatsoenlijke jongen, hoewel het in de kerk wat lastig was om naar je te kijken, tot je moeder je van dat neuspeuteren afhielp. Godsamme, er waren momenten dat je die vinger zo ver in je neus had gestoken dat het een wonder was dat je je hersens er niet uit pulkte. En waarom bloos je, verdomme? Er is nog nooit een kind geweest dat het niet prettig vond om zo af en toe van dat groenige spul uit die snorkel te vissen. In ieder geval was je slim genoeg om je handen uit je broek te houden en niet aan je ballen te zitten, in ieder geval in de kerk, en je hebt een heleboel jongens die nooit...

Ja, Andy, ja – ik gá het vertellen. Jezus Mina, je hebt nog steeds de kriebels in je kont, hè?

Ik zal je wat zeggen: ik doe een voorstel. In plaats van het van voren naar achteren of van achteren naar voren te vertellen, zal ik in het midden beginnen en zo'n beetje beide kanten op werken. En als het je niet bevalt, Andy Bissette, zet je het maar op je ruklijst en ga je ermee naar de kapelaan.

Ik en Joe hadden drie kinderen, en toen hij in de zomer van '63 stierf, was Selena vijftien, Joe Junior dertien en Little Pete net negen. Nou, Joe liet me nog geen pot na om in te pissen en nauwelijks een nagel om m'n reet mee te krabben...

Ik denk dat je dit een beetje mooier moet maken, Nancy, vind je niet? Ik ben maar een oude vrouw met een rottig humeur en een nog beroerder taalgebruik, maar dat is meestal zo als je een slecht leven hebt gehad.

Goed, waar was ik? Ik ben nu toch niet de draad al kwijt, wel?

O – ja. Dank je, schatje.

Wat Joe me naliet was dat lullige hutje bij de East Head en tweeënhalve hectare land, voornamelijk braamstruiken en het soort groeisels dat opkomt als je het veld hebt schoongemaakt. Wat nog meer? Laat es zien. Drie vrachtwagens die niet reden – twee open bakken en een pulpkar – vier vaam hout, een kruideniersrekening, een rekening van de ijzerwinkel, een rekening van het benzinestation, een rekening van de begrafenis... en wil je kaarsjes op die godvergeten taart? Hij lag nog geen week onder de grond toen die zuiplap van een Harry Doucette langskwam met een kloteschuldbekentenis waarop stond dat hij nog twintig dollar van Joe kreeg voor een honkbalweddenschap!

Dat liet hij me allemaal na, maar denk je dat hij me ook maar wat godvergeten verzekeringsgeld naliet? Nee, jongen! Hoevel dat een verholde zegen zou kunnen zijn, zoals de dingen bleken uit te pakken. Ik denk dat ik daaraan toekom voor ik klaar ben, maar alles wat ik nu probeer te zeggen, is dat Joe St. George eigenlijk helemaal geen man was; hij was een godvergeten molensteen die ik om mijn nek droeg. Erger eigenlijk, omdat een molensteen niet dronken wordt en dan 's nachts om één uur thuiskomt, stinkend naar bier, en een wip met je wil maken. Niet dat dat nou de reden was dat ik die klootzak heb vermoord, maar ik denk dat ik net zo goed hier kan beginnen als waar ook.

Een eiland is geen goede plek om iemand te vermoorden, dat kan ik je wel zeggen. Lijkt wel alsof er altijd iemand in de buurt is die staat te popelen om zijn neus in jouw zaken te steken, net

wanneer je je dat het minst kan permitteren. Dat is de reden dat ik het deed toen ik het deed, en daar kom ik ook nog op. Voorlopig volstaat te zeggen dat toen ik het deed Vera Donovans echtgenoot zo ongeveer drie jaar daarvoor was omgekomen bij een auto-ongeluk buiten Baltimore – daar woonden ze als zij's zomers niet op Little Tall waren. Toentertijd zaten de meeste schroefjes bij Vera nog goed aangedraaid.

Met Joe uit beeld en zonder geld, zat ik klem, dat kan ik je wel vertellen – ik heb het idee dat niemand in de hele wereld zich zo wanhopig voelt als een alleenstaande vrouw met kinderen die van haar afhankelijk zijn. Ik had net zo'n beetje besloten dat ik beter het kanaal over kon steken en kijken of ik geen baantje kon krijgen in Jonesport – schappen vullen in de Shop n Save of serveren in een restaurant – toen die stomme kut plotseling besloot het hele jaar door op het eiland te gaan wonen. Bijna iedereen dacht dat er bij haar een stop was doorgeslagen, maar ik was helemaal niet zo verbaasd want ze bracht toen toch al veel tijd hier door.

De vent die destijds voor haar werkte – ik herinner me zijn naam niet, maar je weet wie ik bedoel, Andy, die stomme lullhannes die zijn broeken altijd zo strak droeg dat de hele wereld kon zien dat hij ballen had zo groot als jampotten – belde me en zei dat De Mevrouw (zo noemde hij haar altijd, De Mevrouw; Jezus wat was-ie stom) wilde weten of ik fulltime voor haar kon komen werken als huishoudster. Nou, sinds 1950 had ik het's zomers al voor de familie gedaan, en ik denk dat het heel natuurlijk voor haar was om mij te bellen voor ze iemand anders belde, maar toen leek het het antwoord op al mijn gebeden. Ik zei direct ja en al die tijd heb ik voor haar gewerkt tot gisteren voormiddag toen ze van de trap aan de voorkant op haar stomme, lege kop viel.

Wat deed haar man ook weer, Andy? Maakte hij geen vliegtuigen?

O. Zekers, ik denk dat ik dat wel heb gehoord, maar je weet hoe mensen op het eiland praten. Het enige wat ik zeker weet, is dat zij goed gevuld waren, allemachtig goed gevuld, en zij kreeg

alles toen hij stierf. Buiten wat de regering pakte natuurlijk, en ik betwijfel of dat ook maar in de buurt kwam van het bedrag waar ze recht op hadden. Michael Donovan was zo bijdehand als wat. Sluw ook. En hoewel niemand het zou geloven door hoe ze de afgelopen tien jaar was, was Vera net zo sluw als hij... en ze bleef haar sluwe dagen houden tot ze stierf. Ik vraag me af of ze wist in wat voor rotzooi ze me achter zou laten als ze niet in bed zou sterven door een lekkere rustige hartaanval. Ik heb het grootste deel van de dag daar op East Head gezeten, op die gammele trap, en erover nagedacht... daarover en over een paar honderd andere dingen. Eerst dacht ik van niet, een bord havermoutpap heeft meer hersens dan Vera Donovan op het laatst had, en toen dacht ik eraan hoe zij met de stofzuiger was, en ik dacht misschien... ja, misschien...

Maar het maakt niks meer uit. Het enige wat nu wel uitmaakt, is dat ik uit de hete olie in het vuur terecht ben gekomen, en ik zou mezelf dolgraag in veiligheid willen brengen voor mijn reet nog erger verbrand raakt. Als ik het nog kan.

Ik begon als Vera's huishoudster en ik eindigde als zoiets wat ze 'betaalde gezelschapsdame' noemen. Ik had er niet lang voor nodig om het verschil door te krijgen. Als Vera's huishoudster had ik acht uur per dag, vijf dagen per week, met gezeik te maken. Als haar betaalde gezelschapsdame had ik daar de klok rond mee te maken.

Ze kreeg haar eerste beroerte in de zomer van 1968 toen ze op de tv naar de Nationale Conventie van de Democraten in Chicago zat te kijken. Dat was maar een kleintje, en altijd gaf ze Hubert Humphrey er de schuld van. 'Ik heb uiteindelijk een keer te vaak naar die blijde klootzak gekeken,' zei ze, 'en dan springt er een godvergeten bloedvat. Ik had moeten weten dat het zou gebeuren, en voor hetzelfde geld was het Nixon geweest.'

Ze kreeg een zwaardere in 1975 en toen had ze geen politici die ze de schuld kon geven. Dokter Freneau zei tegen haar dat ze beter op kon houden met roken en drinken, maar hij had zich de moeite kunnen besparen – zo'n deftige tante als Vera-

lik-me-reet Donovan luistert niet naar een doodgewone ouwe plattelandsdokter als Chip Freneau. 'Ik overleef hem,' zei ze altijd, 'en dan neem ik een whisky-soda op zijn graf.'

Een tijd leek het erop dat ze dat gewoon zou doen – hij bleef op haar vitten en zij bleef doorstomen als de *Queen Mary*. Toen, in 1981, had ze haar eerste kanjer, en die luhannes verongelukte bij een auto-ongeluk op het vasteland direct het jaar d'r op. Het was toen, dat ik bij haar introk – oktober 1982.

Moest ik? Ik weet het niet. Denk het niet. Ik had mijn sociale uitkering, zoals Hattie McLeod het altijd noemde. Het was niet veel, maar toen waren de kinderen al lang weg – Little Pete zelfs weg van de wereld, het arme, verloren schaap – en ik was er ook in geslaagd een paar dollar opzij te leggen. Het leven op het eiland is altijd goedkoop geweest en hoewel het niet meer zo is als vroeger, is het nog behoorlijk wat goedkoper dan het leven op het vasteland. Dus ik denk niet dat ik bij Vera móést intrekken, nee.

Maar toen waren zij en ik aan elkaar gewend. Het is moeilijk aan een man uit te leggen. Ik denk dat Nancy daar, met haar blocnotes en pennen en bandrecorder, het begrijpt, maar ik denk niet dat ze wat mag zeggen. We waren aan elkaar gewend zoals, denk ik, twee oude vleermuizen aan elkaar gewend kunnen raken en ondersteboven naast elkaar hangen in dezelfde grot, ook al zijn ze bij lange na niet wat je noemt de beste vriendinnen. En het was eigenlijk geen grote verandering. Het ophangen van mijn zondagse kleren in de kast naast mijn werkkleren was eigenlijk nog de grootste, omdat ik tegen de herfst van '82 daar altijd de hele dag was, en ook de meeste nachten. Het betaalde iets beter, maar niet zo goed dat ik een aanbataling op mijn eerste Cadillac kon doen, als je begrijpt wat ik bedoel. Ha!

Ik denk dat ik het voornamelijk deed omdat er niemand anders was. Ze had een zaakwaarnemer daarzo in New York, een man die Greenbush heette, maar Greenbush was niet van plan naar Little Tall te komen zodat ze uit haar slaapkamerraam naar hem kon gillen erop te letten die lakens met zes knijpers op te hangen,

geen vier, en ook was hij niet van plan de logeerkamer te betrekken om haar luiers te verschonen en de stront van haar dikke, ouwe reet te vegen terwijl ze hem ervan beschuldigde dubbeltjes te stelen uit haar godvergeten porseleinen spaarvarken en hem zei dat ze ervoor zou zorgen dat hij daarvoor in de gevangenis kwam. Greenbush regelde de cheques; ik ruimde haar stront op en luisterde naar haar getier over de lakens en de stofpluizen en haar godvergeten porseleinen spaarvarken.

En wat maakte het uit? Ik verwacht er geen medaille voor, zelfs geen Purple Heart. Ik heb een hoop stront geruimd in mijn leven, heb nog meer gezeik aangehoord (ik ben zestien jaar met Joe St. George getrouwd geweest, weet je nog?) en het deed me allemaal niks. Ik denk dat ik ten slotte aan haar vastzat, omdat ze niemand anders had. Het was óf ik óf het verpleegtehuis. Haar kinderen kwamen haar nooit opzoeken, en dat was een ding waarom ik medelijden met haar had. Ik verwachtte niet van ze dat ze de deur plat zouden lopen, begrijp me goed, maar ik begreep niet waarom ze hun ouwe ruzie niet bij konden leggen, wat die ook was, en zo nu en dan konden komen om een dagje of misschien een weekend met haar door te brengen. Ze was een ellendig kreng, ongetwijfeld, maar ze was hun má. En ze was toen oud. Natuurlijk weet ik nu een heleboel meer dan toen, maar...

Wat?

Ja, het is waar. Ik mag doodvallen als ik lieg, zoals mijn kleinzoons graag zeggen. Je belt gewoon die gast Greenbush als je me niet gelooft. Ik denk dat als het bekend wordt – en dat gebeurt, dat gebeurt altijd – er in de *Daily News* van Bangor wel van die snottelijke artikelen zullen verschijnen over hoe prachtig het allemaal is. Nou, dan zal ik je wat vertellen – het is níét prachtig. Een klotenachtmerrie is het. Wat er hierbinnen ook gebeurt, mensen zullen zeggen dat ik haar heb gehersenspoeld om haar te laten doen wat ze heeft gedaan en haar toen heb vermoord. Ik weet het, Andy, en jij ook. Er bestaat geen macht in de hemel of op aarde die mensen kan tegenhouden het ergste te denken als ze dat willen.